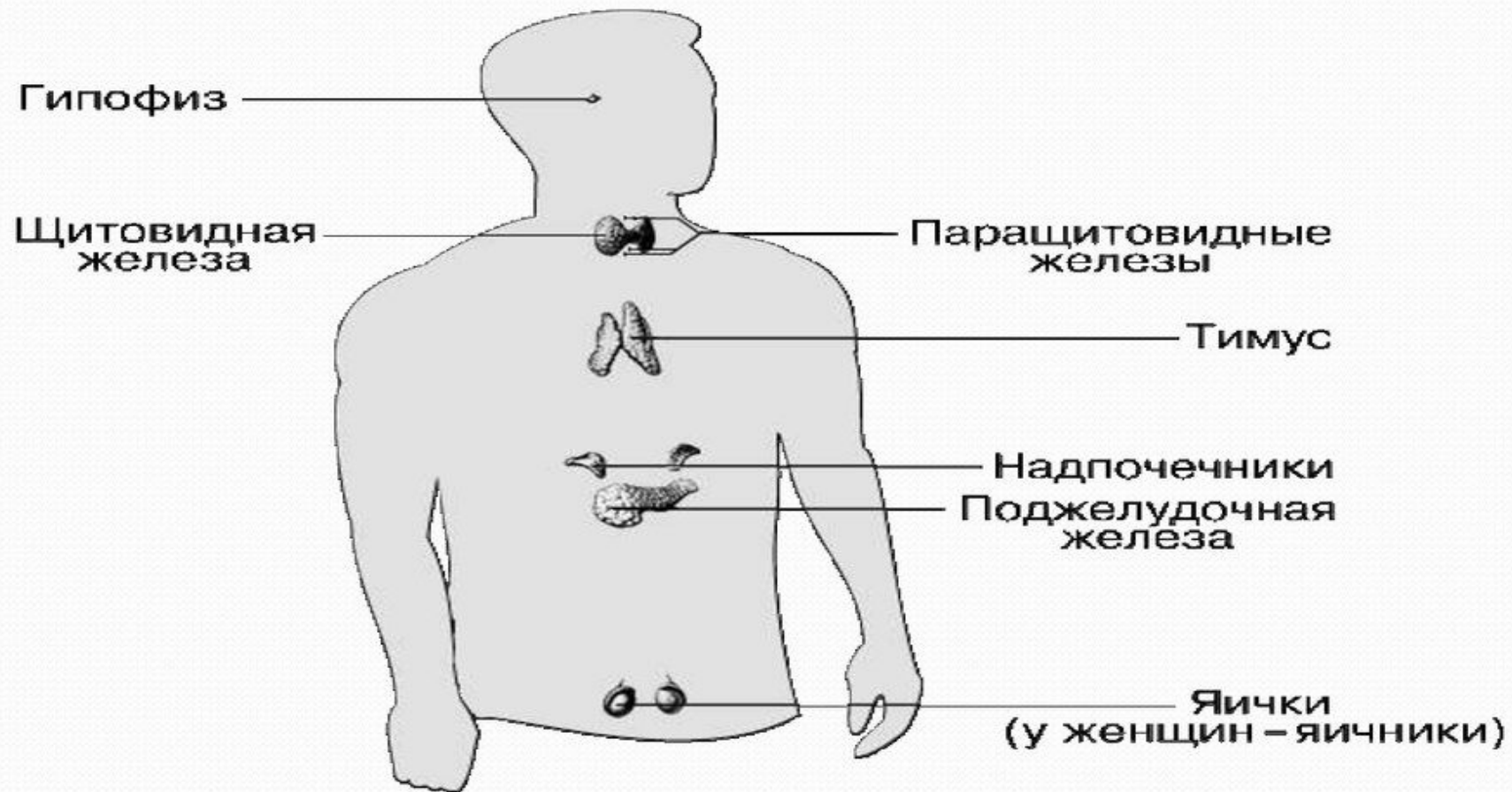

Эндокриндік бездер. Гармондар

Дайындаған: Тукенова П.А
Тексерген: А. Жұмағалықызы

Эндокриндік жүйе

Адамның эндокриндік жүйесі

Бездер	Гормондар	Гормодарының әсерлері
Гипофиз	Соматотропин, адренокорти- костероидты гормон	Өсуіне
	Гонадотропты гормон	Жыныс бездеріне
	Тиротропты гормон	Қалқанша безге
	Вазопрессин	Бүйректерге
Қалқанша безі	Тироксин	Метаболизм (зат алмасуға)
Қалқанша маны бездері	Қалқанша маны гормоны	Қанның кальциіне
Бүйрекүсті безі	Әртүрлі гормондар (30 аса)	Метаболизм (зат алмасуға)
Лалгерганс аралшығы	Инсулин	Көмірсулардың метаболизміне
Аналық безі	Эстрогендер, прогестерондар	Гениталиге және жыныс белгілеріне
Тестистер	Тестостерон	

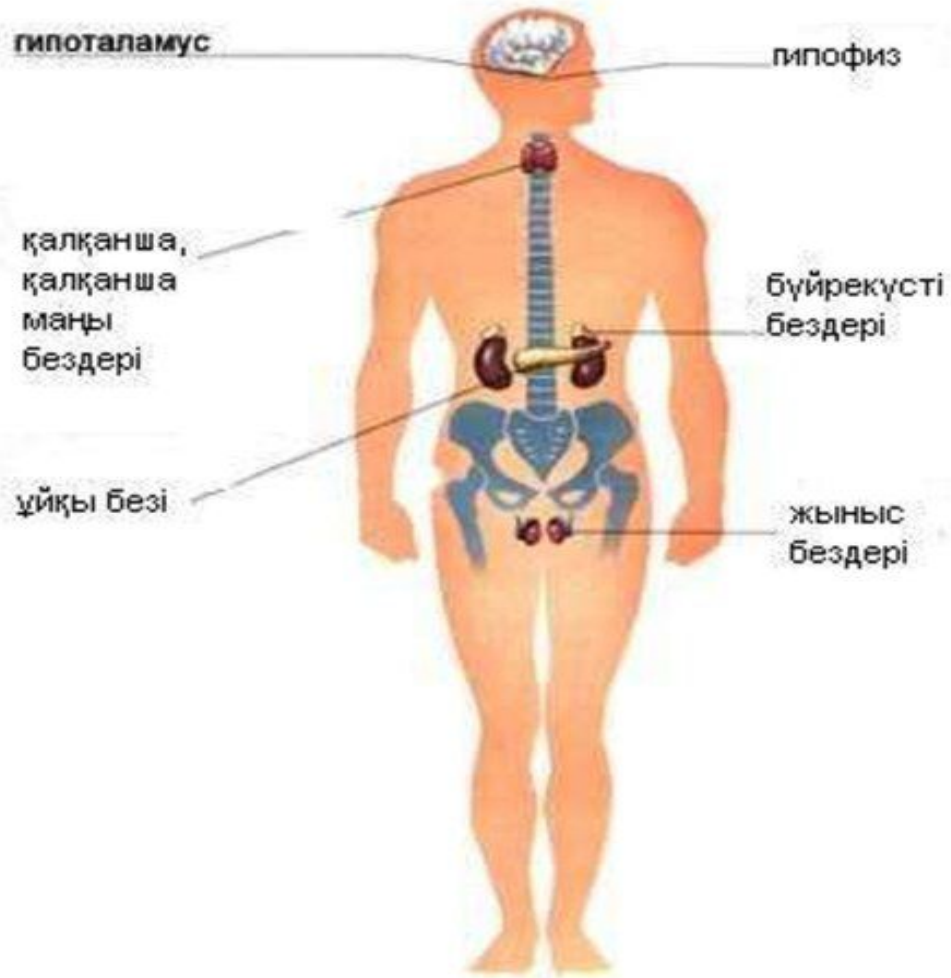
Эндокриндік без-
шығару қзегі жоқ,оның
негізгі функциясы болып
гормондардың секрециясы
болып табылатын
анатомиялық құрылым.

Оларға жатады:

- Гипофиз,
- эпифиз,
- қалқанша без,
- қалқанша маңы безі,
- бүйрек үсті безі.

Басты эндокриндік бездер:

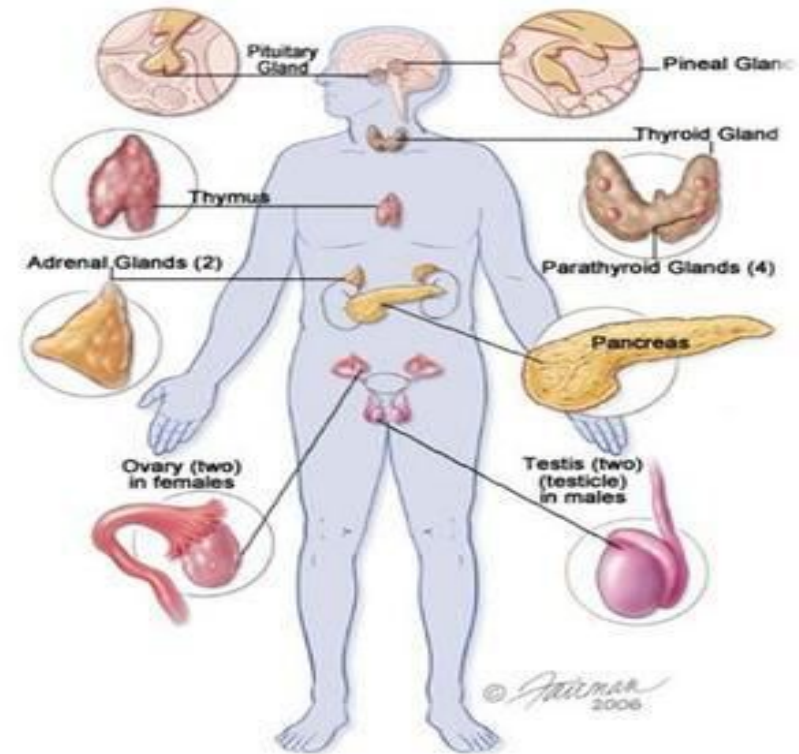
- Гипоталамус, гипофиз, эпифиз, бүйрек үсті бездері, қалқанша маңы бездері, ұйқы безі және жыныс бездері жатады. Олардың жалпы массасы 100 г аспайды.
- Өте аз мөлшерде ағзаға әсер етуі – гормонның ерекше қасиеті

Негізгі бөлім

Эндокринді жүйе – қан мен лимфаға гормон бөліп шығаратын құрылымдардың, мүшелердің, мүше бөлігінің, жеке орналасқан жасушалардың жиынтығы.

Эндокринді жүйе құрамына эндокринді бездер немесе ішкі секреция бездері кіреді.

Эндокриндік бездердің (гректің *endon* - ішкі, *crineo* - бөлемін немесе шығарамын) сөлін шығаратын өзегі жоқ, без жасушалары қан және лимфа капиллярларымен өте жиі торланған, сондықтан без өнімдері тікелей осы тамырларға өтеді.

Бездер	Жасушалар	Гормондар
1.Ұйқы безі	Лангерганс аралшығы: А жасушалар В жасушалар δ жасушалар G жасушалар	Глюкагон Инсулин Соматостатин Гастрин
2.Плацента	Синцитотрофобласт Анасының бөлігі Цитотрофобласт	Хориондық гонадотропин Плацентарлы лактоген Релаксин Прогестерон Эстрадиол Эстрон
3.Жүрек	Оң жақ жүрекше миоциті	Атриальді натрий уретикалық фактор Соматостатин.

Бездер	Жасушалар	Гормондар
4.Бүйрек	Юкстагломерулярлы аппарат Клубочек Милы заты: Интеостициальді жасушалар	Ренин Эритропоэтин Вазодиллятируюшие липиды
5.Тимус		Тимозин

Орталық эндокринді бездерге: гипоталамус, гипофиз және элифиз, ал шеткі эндокринді бездерге: қалқанша, қалқанша маңы, бүйрекүсті бездері жатады. Бұлардан басқа организмде қосарлана қызмет атқаратын аралас бездер де болады. Оларға: жынысбездері, ұйқы безі, плацента және тимус (айырша без) жатады. Эндокринді бездер гормондары организмнің сұйық ішкі ортасы арқылы дене мүшелерінің дамуы мен қызметін, олардағы зат алмасу деңгейін гуморальды реттеуге қатысады.

Эндокриндік жүйенің қызметі:

- Ағзаның гуморальды реттелуіне қатысады және барлық мүшелер мен жүйелердің қызметін бақылайды.
- Ішкі тұрақтылықты, яғни, **гомеостазды** қамтамасыз етеді.
- **Жүйке** және **иммундық жүйелермен** қосыла отырып:
  - өсуді;
  - ағзаның дамуын;
  - жыныстық жетілуін және репродуктивті қызметін;
  - энергияны сақтауды бақылап қамтамасыз етеді.
- Жүйке жүйесімен бірігіп гормондар:
  - **эмоционалды** реакциялардың;
  - адамның психикалық мансабынның қамтамасыз етілуіне қатысады.

Гормон – ішкі секреция бездерімен өндірілетін зат

Гормондардың қасиеттері:

- Спецификалық әсер
- Жоғары биологиялық белсенділік
- Дистантты әсер
- Молекулалардың кішкентай көлемді болуы
- Жылдам ыдырайды
- Сыртқы түрлік арнайылығы болмайды
- Жасуша ішілік үрдістерге ісер етеді, жасуша сыртына әсері жоқ